

WOWOWE

ZARJE

Štev. 12.

Listopad 1948

Letnik I.

Izseljenci

Wo le danes, marveč že davno prej, so odhajali naši ljudje v tujino. Težke gospodarske razmere so jih silile, da so zapustile rodno grudo in šli na tuje iskat novoga doma. Pustolovcev skoraj ni bilo med njimi. Težko so zapuščali dom. Tudi na tujem so mislili nanj. Trpeli so, garali in štedili, da so prihranili čim^{več} in tako pomagali domačim. Tujina jih ni mogla nikdar popolnoma navezati nase. Mnogi so se vrnili, gnani od domotožja. S prisluženim denarjem so doma poplačali dolgove in dvignili gospodarstvo.

Pojdimo kamorkoli, v kateri koli del sveta v Evropi, ali pa preko morja v Ameriko, Argentino, Kanado, Avstralijo, povsod bomo našli na rojaka - Slovence.

Nekaj čez poldrugi milijon prebivalcev ima Slovenija. Izseljencev pa je okrog 500.000. Največ Slovencev živi v Združenih državah severne Amerike. Na 310.000 duš jih čenijo. Jamo v Clevelandu jih je okrog 300.000, ostalih 10.000 Slovencev pa je raztresenih po drugih deželah Severne Amerike.

V Južni Ameriki živi okrog 45.000 Slovencev. Argentina, kamor sedaj odhajajo naši begunci, jih ima 30.000. V Egiptu je okrog 5000 slovenskih izseljencev. Sam se pred prvo svetovno vojno zahajala zlasti slovenska dekleta kot služkinje. V Evropi so bile močno slovenske naselbine na Holandskem, mnogo Slovencev je delalo tudi v nemških in francoskih rudnikih.

Največ izseljencev imajo gospodarsko pasivni kraji Slovenije, tako n. pr. Notranjska, Dolenjska, Bela Krajina. Štajerska jih ima sorazmerno najmanj. Mnogo izseljencev ima tudi Prekmurje. To pa radi tega, ker je tam do prve svetovne vojne bila večina zemlje v rokah raznih madžarskih grofov.

Življenje slovenskih izseljencev je bilo in je še povsod težko. Borba za vsakdanji kosček kruha v tovarni, rudniku, na farmah. A slovenska žilavost, marljivost, štedljivost ter iznajdljivost, jim je omogočila, da so si tudi v tujini opomogli in ustvarili nov dom in lastno družino. Res, bogatešev nimamo, pač pa le majhne in srednje ljudi z lastno hišico, morda tudi s kako farmo, ali s kakšnim manjšim lastnim podjetjem. Velikopotoznosti Slovenci žal, ne poznamo.

Najbolje so organizirani Slovenci v Združenih državah. Tu so si tekom desetletij osnovali številne prosvetne, nabožne in podpirne organizacije. Njihova najstarejša podpirna organizacija je Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota. Obstoja še 52 let, ima nad 40.000 članov in nad 6 milijonov dolarjev promožnja. Imajo tudi več listov. Mi begunci poznamo najbolj "Ameriško Domovino", katera se je izmed vseh ameriških slovenskih časopisov od vsega začetka odkrito potegnila za slovensko begunce, nas branila, in komunizem prikežala v pravi luči. Znan je mnogim beguncom tudi verski mesečnik "Ave Marija". Slovenci imajo v Združenih državah, ali kratko v U.S.A. tudi več slovenskih župnij, slovenski frančiškani pa imajo v Lemontu svojo centralo. Lemont je za ameriške Slovence to, kar so nam v domovini Brezje - ameriško Brezje.

Žal, da se je mnogo slovenskih izseljencev potegnil za seboj življenjski materializem. Mnogi so se tudi odtujili veri svojih očetov. Prav ti Slovenci, pa naj žive v U.S.A., v Argentini ali v Kanadi, so najbolj zagrizeni pripadniki boljševiskega ročima v domovini in so več ali manj nebram novim slovenskim preseljencem neoprijazno razpoloženi. V U.S.A. imajo katoliški miselnosti nasprotni Slovenci tudi močno razpredeno mrežo svojih organizacij, kulturnih, političnih in podpornih. Imajo tudi svoj tisk, ki še danes struporo napada vse, kar je katoliškega, zlasti pa če voditelja katoliških Slovencev, škofa Gregorija Rožmana. Njihova centralna organizacija je prišla celo na seznam Ameriki sovražnih organizacij. Vendar je tudi v liberalnih, ali kakor so oni sami imenujejo "naprednih" krogih prišlo do razcepa. Del "naprednih" se je izjavil proti komunizmu, a prav tako tudi proti katolicizmu.

Svoje organizacije imajo Slovenci tudi v drugih delih sveta, a vendar niso tako povezani, kakor v Združ. državah Sev. Amerike. Pred vojno so imeli zelo razgibano versko, pa tudi kulturno življenje slovenski izseljenci na Holandskem in na Vestfalskem. Tudi nemški duhovnik Tensundarn ima velike zasluge zato. Naučil se je celo slovenskega jezika, da je lahko pomagal našim rojakom.

Velike so nevarnosti, ki proto izseljencem. V pravem in narodnostnem oziru. Mnogo slovenskih rojakov je propadlo najprej pravno, omrznila je vera, in končno so pozabili tudi, da so Slovenci. Otroci mnogih slovenskih izseljencev ne znajo več slovensko govoriti. Stariši so zanemarili svoje narodno dolžnosti. Domovina se je za svoje izseljence premalo brigala. Dobrodošli so bili dolarji, a zato, da bi jih pomagala ohraniti Bogu in narodu zvesto, se je malo storilo. V zadnjih letih pred vojno so storilo sicer nekaj več. Mnogo zaslug zato ima izseljoniška družba Sv. Rafaela, ki je imela svoj sedež v Ljubljani. V Ljubljani smo imeli tudi Izseljoniški komisariat.

Naši ljudje- begunci, brazdomci zopet odhajajo v veliki svet, ne posamično, marveč masovno. Čakajo jih iste nevarnosti, v katere so zašli njihovi predniki. Šiviljonjski materializem bo marsikoga potegnil v svoje mreže. Kmalu se bo poznalo, da ni več močno slovenske skupnosti, ki bi bdela nad njimi. Mnogokje ne bo več slovenskega duhovnika, ne slovenskih organizacij, da celo slovenski prijatelj bo redok, zlasti tam, kjer bo Slovencev malo.

Bratje in sestre! Ne smemo popustiti, ne smemo kloniti! To je zapoved časa, to je klic razbičane domovine. OSTATI MORAMO ZVESTI BOGU, SLOVENIJI IN SLOVENSKI BESEDI. Dokažimo, da nas je trpljenje zadnjih let prekolilo v močno značaje, ki ne bodo v nobenem slučaju klonili, propadli, ali pa se odtujili velikim in lepim slovenskim vzorom. Ničesar nimamo, kar bi vzeli na pot razen vere in izročil naših očetov in narodnih velikanov. Iz tega narodnega bogastva črpajmo v tujem svetu kot izseljenci moči v vseh teževah in razočaranjih.

Eno zvest imejmo: Domov hočemo priti kot nepokvarjeni glasniki Rosnice, Ljubozni in Pravice. Bog daj, da bi bilo tako!

Boris.

.....

Vanja:

Družina.

Ostro zapiha vlak za svoj odhod.
Spusti se v sončno luč, ki že umira
in pot med vonji žitnih polj ubira
in dim suklja tja pod neboški svod.

Počasi sonce leze na zahod,
večerni dih oblčke bele zbira,
demon med sončami si pot utira,
da pravočasen bo njegov prihod.

Skoz okno truden in molčeč strmim,
domači hrib za megle se zubi,
v daljavi vstaja mesec iz noči.

In ta trenutek vsega se bojim,
kot vlak se v meni upanje lovi
med senco lastno in temo noči.

~~~~~

UČLOVEČENJE. Ko si prijadral v pristan večnega sonca, ko je postala tvoja volja kovano jeklo, tvoje čustvo najnožnejši rožni cvet in tvoj jezik - jezik duhovnega občestva, - potem lahko hodiš po blatu, ne da bi si umazal čevljev, in seješ vihar brez jeze v srečo. - Vendar hodi po blatu le tedaj, ako imaš umiti noge svojemu sosedu, in sej vihar le zato, da preženeš z njim oblake nad vedrim obzorjem. - Iv. Rozman. - Mlada setev.

Planine

amica, mamica, samo danes naj še gram! Gloj, kako krasen je planinski svet, kako zvišen v svoji blesteči belini nad mrko vsakdanjostjo, nad umirajočimi doli...

V planinah je življenje, je radost, je mir - da, mir je tam..." In mati je dovolila.

Ponoči je naletaval sneg in pobelil planine. Zjutraj so se lesketale kot milijoni biserov, kot solze v soncu...

Zjasnilo se je.

Veselo se je sponjal od skale do skale. Lahke so mu bile noge, tako lahke kot bi hitel v objem sreče. Nekako otrožno mu je bilo v duši. Saj je obljubil, da gre danes zadnjikrat... Materinski skrbnosti in ljubezni mora žrtvovati svojo planino, tako lepo, ljubljeno.

In kakor bi se poslavljaj od starih znancev in prijateljev, se jo ustavljal vsak hip in zrl s sanjavimi očmi v daljavo, v bleščéce vrhove mogočnih velikanov.

Tesno mu je bilo v duši ob misli - danes zadnjikrat!...

Pod navpično steno je obstal. Pot je vodila mimo na levo v velikem ovinku. Že večkrat je plezal po tej steni na ravnico, ki je ležala nad njo. Tako krasen razgled je od tam. Tu se bo poslovil od svojih prijateljev...

Stena je bila poledenela. To ga ni oplašilo. Pogumno se je sponjal od oprijoma do oprijoma. Odpočil si je. Samo še tiste prevose mora promagati - in potem bo užival v lepoti, v miru.

Naproj!

Prevesa je bila poledenela... Zaman so iskali prsti zadnjega, moči so pešale. In spomnil se je, kaj je obljubil materi - da gre danes zadnjikrat, da, zadnjikrat...

Zamolklo je zabobnelo, utrnila se je sonca in izgnila v prepadu...

Svetlo je sijalo sonce, nebo se je sklanjalo modro nad bolimi vrhovi, ki so sanjali svojo pesem tihote, miru.

O, kako sončna je bila njegova zadnja pot - izpolnil je obljubo...

N.D.

ooooooooo
ooo

Zrtveni spev

Kjer je duh brez bojazni in glava pokonci;

kjer je spoznanje svobodno;

kjer svet ni zrušen v drobne tesnih domačih zidov;

kjer prihajajo besede iz globin resnice;

kjer izteza neutrudno stremljenje roke po popolnosti;

kjer ni zašel jasni tok razuma s pota na pusto poš-

čeno puščino mrtvega običaja;

kjer vodiš duha dalje in širje se razvijajočim mislim in dejanjem:

v ta raj svobode, oče moj, daj, da se prekudi moja domovina!

R. Tagore - Gradnik.

0. Zupančič:

To je tako

"Pojdi, moj sinko, na pot,
na življenja pot,
čuvaj, moj sinko, se zmot,
življenja zmot!"

Glej, in sedaj som nazaj,
ali, majka, znaj:
sinko tvoj često je pal,
ali vselej je vstal!

L. Novak:

Prijatelj! - Spomenik son Ti sezidal iz besed,
Na njem pa bral se bo napis blesteč, kot drag spomin
na čase zlato, ko Ti je cvetel še rožmarin
in pa kako odpedel mu je zadnji list in cvet...

ama nista vedela, kako se je zgodilo. Kar nenadoma je prišlo. Ko sta najmanj pričakovala, so se sanje, ki sta jih sanjala vsak za sebe, skrite sanje, zaprte ločeno vsake v svoj svet, uresničile. Skrivnost, sladka skrivnost, spočeta v srcih dveh mladih ljudi, se je razkrila med njima, kakor skrivnostna pesem srca, ki je ne moreš dojeti z ušesom. Samo srce čuti to pesem, samo srce jo razume in doume njeno skrivnostno lepoto. In zato tudi ne moreš najti besede s katero bi povedal, s katero bi zapel tako, da bi človeško uho doumebo vsebino to čudovito posmi, porojeno iz hrepenečega srca, ki išče poti k drugemu srcu...

: : : :

Ko sta se najmanj nadejala, sta si stala nasproti.

"Klomen ti?"

"Stanislava, kdo bi te pričakoval?"

Molče sta stala in nista našla voč besed. Nokaikrati so se ujelo oči in spraševale: "Ali še ne razumeš?"

In razumela sta oba. Razumela sta in doumela sta v tistem trenutku, da je padla zavesa, ki ju je ločila, zavesa, ki je ločila skrivnost dveh src. Zakaj v očeh obeh je bila zapisana tista skrivnost. V očeh je bila zapisana pesem dveh src, ki sta peli pesem, nedostopno ušesu, razumljivo samo srcu.

Komaj je zaslutila duša, komaj začutilo srce in beseda, ki je bila zapisana v očeh je bila izgovorjena: "Ljubim..."

"Stanislava! Ali me res ljubiš?..."

Njegov glas je bil trepetajoč, kakor glas strune, ki je zvenela pod zadnjim dotikom loka.

"Klomen, - ljubim te..."

Komaj so se ji premaknile ustnice. Uho ni slišalo besed, a razumelo jih je srce. Nobene besede nista voč spregovorila, kajti v tistem trenutku bi bila vsaka odveč... Samo dvoje

sre se je pogovarjalo med seboj z besedo, nedostopno človeš-
kemu ušesu, komaj razumljivo srcu...

Dva svetova, vsak s svojo bolečino, veseljem in skriv-
nostjo, sta se združila v en sam svet, z eno samo, veliko skriv-
nostjo prve ljubezni...

: : : : :

Ni šo izzvenela prva pesem dveh src, ki sta peli pe-
sem prve ljubezni polne čarobnih odtenkov, pa se je nevidna
roka dotaknila strun in pesem je utihnila. Sreca je zatrepota-
le kakor v temni slutnji in v duše se je vtihotapil nemir. Zgo-
dilo se je kakor bi nekdo sredi veselo pesmi s trosočo roko po-
tegnil po strunah in zaigral žalostinko,

Prav tako kakor takrat, ko sta se prvič srečala, sta
si stala nasproti. Prav tako tiho brez besed kakor takrat in
tudi sreca je molčala. V očeh tudi ni bilo zapisane tiste pes-
mi in pogledi se niso iskali. Zakaj v očeh je bila zapisana vsa
bol, žalost in strah srca, ki je molčalo po pravkar izzveneli
pesmi...

Ko sta se srečala pogleda, sta drug drugemu brala v
očeh:

"Zbogom! - Konec je pesmi!"

Zopet sta povosila oči...

"Stanislava!"

"Klemen?!"

Besede so zatrepotale kakor navčok, ki je pravkar za-
plakal iz lin in se je njegov glas zgubil nekje v gmajni...

"Ali je res konec pesmi, ki sva jo pravkar slišala? -
Ali se res morava ločiti?..."

"Ne! - Saj ni mogoče! To se ne sme zgoditi!"

Kakor bi se hotela iztrgati iz nevidnih rok, se je
privila k njemu in glasno zahtela. Klemen je čutil njene sol-
ze, ki so mu močile obraz.

Dvignil ji je obraz in ji pogledal v oči. In v ti-
stem trenutku je začutil novo noč in v srcu mu je vstalo u-
panje.

"Stanislava!"

Začudila se je, zakaj v njegovih očeh več ni bilo ti-
stega strahu.

"Klemen! Kajne, da se še srečava?"

"Še, Stanislava!"

Kakor bi se zgodil čudež, je vstalo upanje v srcih
in v očeh ni bilo več solz.

Molče sta si podala roke in dvoje sre je spregovori-
lo v besedi razumljivi samo srcu, glasno in razločno: "Na svi-
denje!"...

oooooooooooo
oooo

Da mi je za zarjo blestečo pogledati
in kaj ljubega, dobrega ti povedati
v teh težkih dneh,
o domovina...

O. Zupančič.

.. O. Zupančič:

Duma

veta si zemlja, in blagor mu, komur plodiš;-
ali poljane poznam - čigave so v soncu bleščočo?
Pustil si plug in motiko, v zemljó se zalcel,
starec, in križ ti na grobu rjavi in poveša se;
sin tvoj zaril se je živ pod zemljo - v Ameriki kopljo,
v rovi še zarja poljan mu mračne misli obseva,
sin njegov voč ne bo jih poznal, ne sanjal o njih.

Čul sem vdovice jok:

"Moj Máte, jó, moj Máte!"

Pel je veliki zvon -

"Moj Máte, jó, moj Máte!"

Hamburk, Hamburk! kliče ji zvon--.
tam ji v čmrt omahnil je sin,
solze nožene biló ni za njim,
znamenja ni za grob njegov.

Hamburk! - Misel já blodi okrog,
pa ne ve, kam naj poleti,
kje naj se na grob spusti,
da potoči nanj solzó. ...

Da sem takrat bil Bog,

"Moj Máte, jó, moj Máte!"

vzkliknil bil v grob bi njegov:

"Moj Máte, jó, moj Máte!"

Hamburk, Hamburk! - Veliki zvon
poje ji, bije,
toži, vpíje,
pada trdo na njeno glavó.

Hamburk! Hamburk! - Pada črnó
meša se, lije,
vse óviije
v svojo motnjavo, zemljo in nebo.

Da si takrat bil, Bog,

"Moj Máte, jó, moj Máte!"

vzkliknil bil v grob bi njegov:

"Moj Máte, jó, moj Máte!"

Pa so ramena in ploča kot skale,
tilnik - naloži mu breme nasilnik -
nosil ga bo in ne bo se krivil;
pa so srca tiha in močna -
njihov ponos je brez besed,
pa so možje -
kot da se niso rodili iz matere,
kot da goram se iz bokov izvili so:
morajo v svet, in tujina se diči
z deli njihovih rok;
tamkaj v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji
so nam izginili - več ne doseže jih
naše oko....

II.

O k l a m a c v e t o ...

Brebudila se je. Skozi okno je pihala mrzla sapa. Mrak se je še raztegal preko Mengeškega polja. Zvezda jutranjica je že bledela. Prvi ljudje so vstajali. Tudi Jelka je vstala. Prisluhnila je zvonovom, ki so peli pozdrav mlademu jutru. V pesmi zvonov je bila skrita vsa lepota, veselje in žalost onih, ki so zvonili. Še bolj pa je prisluhnila mislim fantov, ki so pri zvonovih mislili na svoje vasovanje. Zamislila se je.

Preko dvorišča je šla mati in pogledala proti Jelkine-
mu oknu. Ko je videla Jelko, je povesila oči. Jelka se je zdrznila. Tako lepega obraza še ni videla. V tem trenutku je spoznala, da ji je mati najljubše bitje na svetu. Kar objela bi jo. Solze so ji kar same stopile v oči. Umela je materino bolečino in skrb za njo. Hvaležna ji je bila za to. Obenem je začutila, da se s Hinkom vedno bolj oddaljuje domu in materi... V tem hipu se je zavedala, da dom ni samo mrzle stene domače hiše, ampak, da ji je dom mati in njen blagoslov...

Mimo hiše so hiteli ljudje v cerkev. Moški so se odkrivali pred križem, ženske pa pokrižale. Še zadnjič je zazvonil zvon. Jelka je ujela njegove glasove. Mati pod oknom jo je poklicala: "Jelka! Ali greš sedaj k maši?" "Da, takoj grem," se je odzvala hčerka, toda mati je ni čakala. Tiha in molčeča, kakor svetnica je šla proti cerkvi Jelka se je hitro napravila. Pogledala se je še v ogledalo. Potegnila iz police molitvenik in odšla. Hitela je mimo ljudi, skoraj tekla. Materina molčečnost jo je bolela. Mimo nje so hiteli ljudje in pozdravljali. Jelka je bila gluha za vse. Mater je kmalu dohitela. "Kam pa tako hitite", jo je ogovorila. "Saj je že čas", je odvrnila mati. Nato sta molčali. Jelka je kakor v zadregi potegnila robec in si brisala poten obraz. Mati pa je prekladala rožni venec iz roke v roko. Blizu znamenja je Jelka spregovorila. Na kresišču se je še kadilo... "Lep kres je bil mama. Ali ste kaj gledali?" "Ne! Saj si ga ti še preveč", ji je skoraj osorno odgovorila mati. Mati so udarili na pravo struno. Jelki je bilo nerodno... "S kom pa si stala ob znamenju?" "S Hinkom, z vrtnarjem. Saj ga poznate, saj ga vedno hvalite", je kakor v opravičilo odgovorila Jelka. Sami sebi se je dobro zdelo, da je našla tako dober odgovor. Mati ni ugovarjala. Videti je bilo, da je tudi ona zadovoljna. A nekaj je vendar le morala reči. "V hišo naj pride po dnevi, pa ne po noči. Poštenemu človeku so pri nas vrata vedno odprta". Zadnje besede je spregovorila skoraj ostro. Med tem sta prišli do cerkve. Jelka je zamišljeno stopala med ljudmi. Kar nesli so jo h kropilniku, Pomočila je vanj prst in se pokrižala. V cerkvi je vstopila za klopni. Zabučale so orgle. Gospod so zapeli Glorio. Pevci so odpevali... Jelka pa ni bila prav nič zbrana. Njene misli so bile drugje. Kakor v polsnu je slišala duhovnika, ki je bral evangelij. Šele ob misli na generalko, ki bo ob desetih, se je znašla...

Po maši se je ustavila pred ovharističnim znamenjem. Pod lipo so debatirali fantje. Jelka se je ozrla. Videla je Hinka in ujela sta se z očmi. Iz zokristije so stopili gospod župnik. "No Jelka, ali mislite kaj na vlogo? Glejte, da se boste dobro odrezali! Danes bo precej ljudi, ker pridejo tudi iz sosednjih krajev", so bili gospod zelo prijazni... Nazaj grede je ujela Jelka z očmi na znamenju plakat. "Za pravdo in srce". Drama v treh dejanjih. Oči so ji obvisle na prvem imenu. "Katarina - Jelka Božič". - Doma je hitro pripravila. Južinati ni imela časa. Ponudila je materi vstopnico in odšla.

Igralci so bili pripravljani. V dvorano so se vsipaki ljudje. Tudi Jelka je bila pripravljena. Pogledala se je v ogledalo. Sama sebi se je zdela lepa. Poškivila je skozi odprtino na odru v dvorano. Bila je natrpana. V drugi vrsti je poleg matere zagledala tudi Hinka. Ljudje so nestrno čakali. Pozvonilo je v tretje. Jelka se je pripravila. Pred lepo kmečko hišo se je vsedla na klopec. Zastor se je počasi dvigal. Luči na dvorani so ugasnile. Iz teme so gledale le radovedne oči. Jelka je pričela. Glas se ji je rahlo tresel...

Igra je bila končana. Ljudje so si brisali solzne oči. Umorjena Katarina jim je bila pred očmi. Vsi so pohvalili Jelko. Odlično je igrala. Hinko jo je počakal. Po igri je bil v gostilni ples. Toda Jelka ni marala iti, čeprav jo je Hinko vabil in prigovarjal. Jelka je bila odločna. Povabila ga je na dom. Mati je bila vesela in zadovoljna. Še oče je bil zgovoren.

Ura se je zavlekla in Hinko je moral iti. V veži je podal Jelki roko in jo prvič poljubil. "Ali hodi za Jelko?" je vprašal oče. "Saj vidiš", je odvrnila mati... Jelka se je vrnila. Nekaj bi rada vprašala. Mati je uganila njeno skrb. "Pamet imej, Jelka! Dober fant je". Jelka je mater hvaležno pogledala nato pa snela s stene rožni venec in začela: "V imenu Očeta in Sina in svetega Duha..."

Zunaj je bila tiha in mirna noč. Še ptički so utihnili v svojih gnezdocih. Zvezde so sijale in luna je veslala preko vsemirja...

x x x

Preteklo je leto dni. Ljubezen je rastla in cvetela kakor pomlad. Koledar je zopet pokazal sv. Mohorja in Fortunata. Zopet je bila po vsej vasi praznično razporeženje. Skozi vas so peli fantje, morda še lepše kakor kdaj prej... Prilicali so k oknom dekleta. Tudi Jelkin rožmarin na oknu se je zamajal. Lučka pri križu ob pti je medlo svetila na cesto. Pod oknom je stal Hinko. Ozrl se je v okno in poklical: "Jelka! Jelka!" Toda ona se mu nalašč ni oglasila. Poklical je v tretjič. Sedaj Jelka ni mogla več vzdržati. Naslonila se je na okno, utrgala nagelj in ga vrgla Hinkotu: "Dober večer, Hinko!" "Ali greva h kresu?" jo je povabil. Stekla je po stopnjicah. Hinko jo je prejel za roko in sta odšla. Pri kresu sta ostala samo do desetih. "Da ne bodo mama v skrbeh", je pripomnil Hinko. Jelka se je spomnila lanskega leta, ko je prvič pognala Ljubezen svoje nevidne kalii. Tiho mu je rekla: "Danes je leto dni, Hinko"... Tudi Hinko je mislil na to, zato je nadaljeval: "Kar se pozna"... Spremljal jo je do doma. "Nocoj pa se mi mudi, Jelka! Oprosti. Imam še opravke. Pridem nazaj".

Jelka je čakala. Brala je "Vočernice". Na oknu je narahlo zašumelo. Pogledala je v okno, a ni videla nikogar. Zopet je objela kamrico tišina. Hinkota ni dočakala. Odšla je spat. Na vasi so peli fantje. Vrisk je odmeval od Svete Trojice tja do Dobena... Le lučka pod križem je metala svojo svetlobo na stene in strop. Jelka je še v sanjah čakala Hinkota. A ni ga bilo... Prebudilo jo je lepo praznično jutro. Pogledala je skozi okno, na cesto. A glej! Na rosnem oknu je cvetela ciklama... Prijeten je bil njen vonj. Na oknu je dišal medeni cvet in strmel v sončno jutro. Jelka je razumela .... Simbol ljubezni....

(Aonec prihodnjič).

Nevarnost emigracije

Tri leta je že, odkar smo zapustili domove. Razkropljeni smo po najrazličnejših krajih. Poslavljam se in odhajamo kakor nekoč naši predniki v tuji svet, iskat svobode, kruha in nove domovine.

V tujini smo in tujina vpliva na nas v različnih ozirih. Največ njenih vplivov je za nas kvarnih. Nudijo se različne prilagoditve, od katerih so le redke dobre. Kjer smo strnjeno naseljeni, t.j. v taborišču, je zunanji vpliv slabih prilagoditve manjši. Imamo mnogo priložnosti za načelno vzgojo in za utrditev verskega življenja. Pa v kljub temu prihaja mnogo zla med nas, ki nas zavaja v odpad od vsega, kar vodi k večni in časni sreči. Najbolj kvarno vpliva tujina seveda na mladino, pa naj bodo to dekleta ali fantje. To velja zlasti še za one, kateri pogrešajo skrbnega nadzorstva starišev. Tiste, ki niso v taborišču, je mnogo težje obdržati na gotovi višini v moralnem in verskem oziru. Marsikomu od teh vedno bolj izginjajo izpred oči svetli ideali in jasni vzori, pa tudi končni cilj, za katerega smo ustvarjeni. Naši ljudje ne poznajo tujega jezika in tako ne morejo zadostiti svojim verskim potrebam. Pa tudi mlačnost tujcev jim ne nudi ravno najlepših vzgledov. Mlačnost pa je kot nalezljiva bolezen. Hitro se razširi in okuži še druge. Ko se pa mlad človek odtuji Bogu, dobijo nad njim oblasti slaba nagnjenja, katerim smo vsi ljudje podvrženi. Prenekateri vidi ravno v nepravem izživljanju svoj cilj. K temu pa mu pripomorejo, čeprav on misli, da ga opravičujejo, še razna dejstva kot n.p.r. da ni pod strogim nadzorstvom, da ni doma, pač pa med tujci in ne more zadostiti svojim verskim dolžnostim, da je v slavi družbi, kjer se nemoralna razbrzdanost celo zagovarja.

Zopet druga nevarnost je v tem, da ljudje izgubljajo narodno zavest. Marsikatera nerodnost napram tujcem bi lahko izostala, ko bi ljudje, posebno fantje, malo več držali na svojo čast in na čast malega, a junaškega slovenskega naroda. Prav troba je mladim fantom, katerim je ravno odgnal prvi mah pod nosom, da zahajajo ob sobotah in nedeljah v krčme in se tam opijajo. Tujcem, ki nas vedno in povsod opazujejo in pressojajo prav kakor mi nje, dajejo taki izredno žalostno in klavrno sliko Slovencev. Ko bi se ti zavedali, koliko škodujejo s tem ugledu naroda in svoji lastni časti, mislim, da bi se še isti trenutek

predrugačili. Ravno tako je treba obsoditi tudi pohajkovanje za ženskami celo tujih narodnosti in pretepanje zaradi njih. Pri vsem tem pa gine mladim ljudem narodnostni čut in niti ne vedo več, zakaj so bežali.

Še ena napaka se često javlja in ta je omalovaževanje materinega jezika. Nikoli še nismo slišali tujca, ki nam je prišel kaj ponujat ali celo prosit, da bi se potrudil in govoril v našem jeziku. Genimo nad vse svoj materni jezik, in kjer le moremo, govorimo slovensko. Če pa že moramo govoriti v tujem jeziku, pa se seveda potrudimo, da se istega tudi dobro naučimo, da ne bomo klatili neumnosti in se pred tujei smešili. Materni jezik nam mora biti v tujini, pa kjer koli že bomo, najdražja svetinja. Naučimo spoštovati to svetinjo tudi otroke. Bog ne daj, da bi naši otroci kdaj v tujem svetu pozabili materino besedo. Naj se naše begunstvo zavleče še tako dolgo, pa če tudi bi nam bilo usejeno za vedno ostati v tujini, skrbimo, da bo slovenski jezik ostal vedno občevalni jezik v naših družinah. Ohranja naj se iz roda v rod. To je naša velika dolžnost, ki nam naj bo pred očmi, ko odhajamo daleč proč od domovine!

Kaj storiti, ko se bomo razkropili po svetu? Najprej se moramo navozati na skupnost. Skupnost premore več kot posameznik, skupnost ima več veljave kot poedinec. Vsi ne bodo imeli prilike živeti v večji skupnosti. Marsikdo bo sameval sam kje v oddaljenem kraju. Ne bo slišal slovenske besede, ne bo našel slovenske družbe, ki bi ga dvigala in bodrila. Tudi taki ne smejo kloniti. Tu pride v poštev pismeni stik. Pismo prijatelja, dobra slovenska knjiga, dober katoliško pisani časopis v materinem jeziku, bo v takih primerih nadomeščalo skupnost. Že kralj Svetopolk je dal lepo primer: po eno palico lahko zlomiš, ce- le butare povezanih palic pa ni mogoče zlomiti. Poglavitno za skupnost pa je sloga. V slogi je moč. Če manjka sloga, so vsa prizadevanja poedincev prazna, škodo pa trpijo vsi. Za skupnost je potrebna tudi požrtvovalnost! Večkrat bo trebalo sobi kaj odreči, da bodo imeli kaj tudi oni, ki so bolni ali drugače v potrebi, pa si ne morejo pomagati! Sebičnost je grobokop vsake skupnosti, tudi slovenske v emigraciji!

Treba je poleg ostalega vedno poglobljati versko življenje v sebi in tudi versko življenje svojih bližnjih. Le če bomo v veri dobro utrjeni, bomo lahko kljubovali vsem neprijetnostim tujine, zlasti pa njenim slabim vplivom. Izogibajmo se slabe družbe in prav tako slabih predstav, ki se tolikokrat predvajajo. Naj si še tako trden v veri, vsak slab vzgled in slaba beseda pusti v tebi novidno sled. In če je mnogo takih sledi, postanejo vidne in sčasoma zelo občutne. Stari Rimljani so imeli izrek: obrekuj nekoga in blati ga, vedno se kaj obesi nanj (namoč slabega). Isto je s človekovo dušo, posebno z mlado dušo, ki je tako zelo sprejemljiva za vse. En sam slab primer ne bo v mladi duši porušil vsega dobrega, toda če je slabih primerov veliko, jim vedno podleže.

Najvažnejše skoraj bi dejal pa je, da se zavedamo vedno in povsod, da smo sinovi in hčere slovenskega in katoliškega naroda. Naj nas tega ne bo sram, ampak bodimo ponosni na to. Slovenci so doslej povsod uživali sloves. Skrbimo, da se bo ta sloves obdržal in pa, če le mogoče, še celo povečal.

Pismo izseljencem

Naše misli so pri Vas,
dragi nam rojaki,
z Vami čutimo, trpimo,
z Vami smo v težavi vsaki.

Nič ne moti nas deljava,
blage misli k Vam hitijo
prek gora in Oceana,
vse najboljše Vam želi jo.

Kakor skala trdno stojte,
živo vero v srcih ohranite,
luč v viharjih vsej naj bode,
je poroštvo borbe zmagovite!

Sladka vez ljubezni
druži naj povsod Slovence,
bratje v stiskah si bodite,
sloga reši Vas sovražne sence.

Da Slovenci ste,
to v ponos Vam bodi,
čast Slovencev prva skrb
vsakega naj vodi!

Bog Vam doživeti daj
srečno uro blažene svobode,
ko doma ves narod
spet svobodno dihati bode!

Ko zvonovi v naši domovini
bodo zmage dan slavili,
takrat bratje, sestre
bodo tudi Vas domov vabili!

Okrim.

P O M E N   S T R A N K   V

J A V N E M   Ž I V L J E N J U.

Tretji predsednik Združenih ameriških držav, Thomas Jefferson je dejal: "Ne verujem niti v spojitve strank, niti ne smatram, da bi bila koristna za skupnost... Stranka druga drugo opozuje in s tem izpolnijo za javnost zelo koristno nalogo". In zopet nekje drugje pravi Jefferson: "V vsaki svobodni skupnosti, ki je zmožna odločevati, morajo biti - človeški naravi ustrezajoč - opozicijsko usmerjene stranke... Prej bi šlo za zavzemati za ceplitev strank kakor za njih spojitve". Jefferson je vedel, da če bi se stranke odpravile, bi demokratske države in njeni narodi bili naenkrat brez organizacije, brez vodstva in določenih smernic, padle bi v zmešnjave in pripravile pot sistemu, ki bi z gorjačo "delal red" ter se pri tem opiral na že pokopane svoboščine narodov.